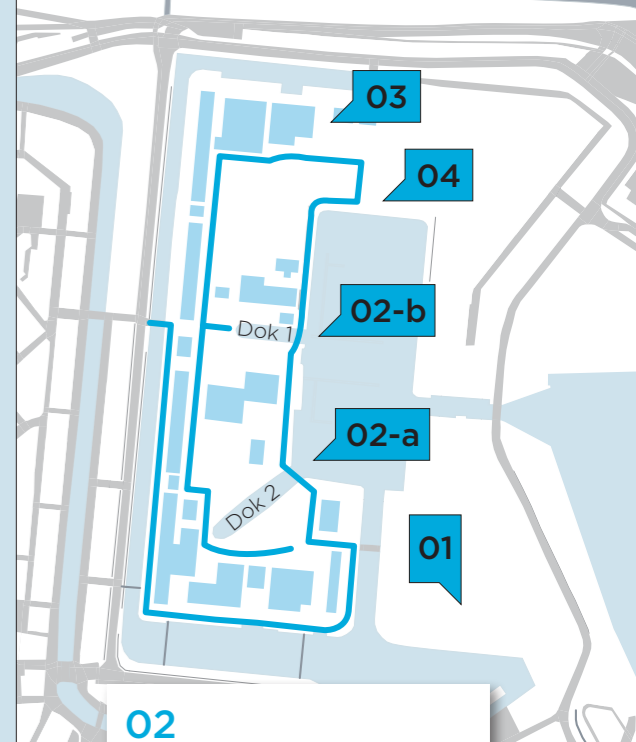

Den Helder - Maritieme stad uit de ijzeren eeuw → Fiets- en wandelroutes Den Helder

- A**
Route
 Zeewering en haven
 het Nieuwe Diep
9,5 kilometer
 40 minuten | 2.00 uur
 Route op afspraak
- B**
Route
 Stelling en vestingwerken
 Den Helder
11 kilometer
 45 minuten | 2.20 uur
 Route op afspraak
- C**
Route
 Werf van uitrusting
 te Willemsoord
2 kilometer
 10 minuten | 25 minuten
- D**
Route
 Stadsuitleg
 Den Helder
6,5 kilometer
 25 minuten | 1.20 uur
- E**
Route
 Stadshart Den Helder
1,5 kilometer
 20 minuten | Route gereed in 2017

- Wandelroute
- Fietsroute
- Horeca
- Parkeerterrein
- Monument
- Museum
- Bijzonder uitzicht
- Informatiepunt

02
Droogdokken

01-b
Petrus en Pauluskerk

06
Koninklijk Instituut voor de Marine

01
Fort Kijkduin

03
Fort Dirksz Admiraal

02
Fort Westoever

Dit is een uitgave van het logo, april 2016.

Den Helder - Maritieme stad uit de ijzeren eeuw → Fiets- en wandelroutes Den Helder

A

Route

Zeewering en haven het Nieuwe Diep
9,5 kilometer

Zeewering en kustdorp Helder

Omstreeks 1750 begon de aanleg van de glooiende natuurstenen zeedijk bij het dorp Helder. Met deze destijds ongekend kostbare waterstaatkundige ingreep kwam voorgoed een einde aan de kustafslag in het uiterste noordwesten van Nederland. Na 1968 werd de zeedijk verhoogd en verbreed in het kader van het Deltaplan.

01 Vuurtoren 'Lange Jaap'

In de tweede helft van de 19e eeuw 12 werden langs de Nederlandse kust 12 gietijzeren torens voor de kustverlichting gebouwd. De hoogste werd de in 1878 in gebruik genomen vuurtoren 'Lange Jaap'.

02 Monument Reddingwezen

Dorus Rijkers en andere zeeredders van Huisduinen en Den Helder waren legendarisch. In 1935 wijdde koningin Wilhelmina het nationale monument van het Nederlandse Reddingwezen in.

Haven het Nieuwe Diep

Door slimme benutting van een geul in de Waddenzee ontstond omstreeks 1780 de voor Nederland unieke ijsvrije getijdhaven het Nieuwe Diep. De marinebasis werd na 1950 vanuit het Nieuwe Diep verplaatst naar de oostelijk aangelegde Nieuwe Haven. Het afgedamde Nieuwe Diep is tegenwoordig vooral in gebruik voor schepen van de offshore-industrie.

03 Fort op de Harssens

In de pantserkoepels van het fort op de zandplaat De Harssens aan de mondig van het Nieuwe Diep stonden in 1885 de zwaarste Nederlandse kanonnen. De ondergrondse verblijven van het gedeeltelijk gesloopte fort zijn toegankelijk en bevinden zich onder de havenverkeerstoren.

04 Veerhaven Texel

De huidige veerhaven werd in 1964 aangelegd in het afgedamde Nieuwe Diep. Jaarlijks vervoert de TESO ongeveer 3,5 miljoen passagiers en 1,4 miljoen auto's.

05 Paleis

Het in 1826 in gebruik genomen voornamen directiegebouw van de Rijkswerf te Willemsoord werd bekend onder de naam Paleis. Het gebouw is nog steeds in gebruik bij de Marine als kantoor.

06 Koninklijk Instituut voor de Marine

Toekomstige marineofficieren worden opgeleid aan het Koninklijk Instituut voor de Marine. Het hoofdgebouw aan het Nieuwe Diep dateert uit 1869.

07 Loodskantoor

De vanuit het Nieuwe Diep werkende staatsloodsen betrokken in 1848 een nieuw loodskantoor. Tegenwoordig is het gebouw in gebruik als kantoor.

08 Zeevaartschool

De zeevaartschool betrok in 1930 een nieuw schoolgebouw met een plat dak voor praktische lessen. Tegenwoordig biedt het gebouw onderdak aan een maritiem onderzoeksinstituut.

Noord- Hollands kanaal

Het in 1824 gereed gekomen Noord-Hollands kanaal verbond Amsterdam met de zee en was het grootse kanalenproject van koning Willem I. Het Nieuwe Diep kon dankzij het kanaal uitgroeien tot een belangrijke handelshaven. De betekenis van het Noord-Hollands kanaal voor de zeevaart verdween na de opening van het Noordzeekanaal in 1876.

B

Route

Stelling en vestingwerken Den Helder
11 kilometer

Stelling en vestingwerken Den Helder

Met de toenemende betekenis van de haven het Nieuwe Diep werd het herstel van oude kustbatterijen omstreeks 1780 ter hand genomen. De aanleg van een stelling met forten kwam vanaf 1810 in een stroomversnelling op gezag van de Franse keizer Napoleon Bonaparte. De stelling bleef gedurende de gehele 19e eeuw van groot strategisch belang. Vrijwel alle forten hebben tegenwoordig toeristisch-recreatieve functies.

01 Fort Kijkduin

Het in 1811 op het kijkduin bij het dorp Huisduinen aangelegde fort bood bescherming tegen aanvallen door de duinen. Het herstelde fort biedt onderdak aan een zeeaquarium en heeft een tentoonstelling over de geschiedenis van de Stelling Den Helder.

02 Fort Westoever

Het uit 1830 daterende fort Westoever was de helft van een dubbelfort dat aan weerszijden van het Noord-Hollands kanaal de toegang tot de havens bewaakte. In de kazerne van het fort is een brouwerij en proeflokaal gevestigd (2e helft 2016).

Buitenveld/Koegras

Het ten zuiden van Den Helder gelegen Buitenveld bestond uit moerasachtig kwelderland waar het zeewater vanuit de Zuiderzee bij stormvloed in doordrong. In 1817 volgde inpoldering om de stelling en de marinewerf van Den Helder tegen overstroming te beschermen. Het gebied heet sindsdien Koegras en is onder meer belangrijk geworden voor de bloembollenteelt.

03 Fort Dirksz Admiraal

De Duitse bezetter bouwde tijdens de Tweede Wereldoorlog een zware luchtdoelbatterij (FLAK) op de uit 1825 daterende kazerne van fort Dirksz Admiraal. De bouwwerken van deze batterij zijn tegenwoordig een van de weinige overgebleven complete opstellingen in Nederland.

C

Route

Werf van uitrusting te Willemsoord
2 kilometer

Werf van uitrusting te Willemsoord

De werf te Willemsoord was vanaf de oplevering in 1822 bestemd voor het in gereedheid brengen van toen nog zeilende marineschepen. De werf onderging gedurende meer dan anderhalve eeuw vernieuwingen om tegemoet te kunnen komen aan de snelle technische ontwikkelingen. De vele monumentale gebouwen op het terrein kunnen dan ook naar verschillende bouwfasen worden gerangschikt. Vrijwel alle gebouwen hebben een nieuwe bestemming gevonden nadat de marinebedrijven naar de Nieuwe Haven zijn overgebracht.

01 Het verloren arsenaal

Het oudste bouwwerk op Willemsoord was het Groot Magazijn dat met vier latere bouwwerken het arsenaal vormde. Het imposante gebouwencomplex ging helaas door bombardementen verloren tijdens de Tweede Wereldoorlog.

02 Droogdokken

De twee droogdokken uit 1822 en 1866 behoren tot de oudste in Nederland. De aanleg kostte grote moeite vanwege de hoge opwaartse druk van het grondwater. Beide dokken zijn nog in gebruik.

03 Sloepenloods

De volledig houten sloepenloods uit 1833 maakte oorspronkelijk deel uit van 18 geschakelde kappen voor het conserveren van zeilkanonneboten. Tegenwoordig is de loods als werkplaats in gebruik bij het Marinemuseum.

04 Panterschip Schorpioen

Het pantserschip Schorpioen was bestemd voor de kustverdediging en werd in 1867 in Frankrijk gebouwd voor de Nederlandse Marine. Het destijds uiterst moderne ijzeren schip maakt nu deel uit van het Marinemuseum.

05 Schroefstoomschip 4e klasse Bonaire

De Marine gebruikte het in 1877 op stapel gezette schroefstoomschip Bonaire tot 1902 regelmatig in het Caribische gebied. De oorspronkelijk met stoom- en zeilvermogen uitgeruste Bonaire wordt door de gelijknamige stichting hersteld op Willemsoord.

D

Route

Stadsuitleg Den Helder
6,5 kilometer

Stadsuitleg Den Helder

Met de aanleg van de haven, de stelling en de marinewerf groeide de behoefte aan woonruimte. Aan het begin van de 19e eeuw verzezen hutendorpen die geleidelijk tot krottenwijken uitgroeiden. Na 1830 ontstond bebouwing langs de kanalen en in de nabijheid van de havens. De krotten maakten na 1857 plaats voor stenen huizen. In het laatste kwart van de 19e eeuw werd het gebied tussen Willemsoord en het in 1865 in gebruik genomen spoorwegtracé bebouwd. In de eerste helft van de 19e eeuw breidde de stad uit tot aan de grenzen van de Stelling. Na de Tweede Wereldoorlog verrezen nieuwe woonwijken buiten de Stelling.

01 Waterstaatskerken

De bouwhistorie van de twee oudste kerken gaat terug tot 1838. Beide gebouwen zijn zogeheten waterstaatskerken waarvan de ontwerpen moesten worden goedgekeurd door ingenieurs van Waterstaat.

Fort Kijkduin

Admiraal Verhuellplein 1 - 0223 612366
www.fortkijkduin.nl
www.stellingdenhelder.nl

Toeristisch Infocentrum Willemsoord

Willemsoord 52A - 0223 616100
www.denhelder.online

Marinemuseum

Hoofdgracht 3 - 0223 657534
www.marinemuseum.nl

Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers

Willemsoord 60G - 0223 618320
www.reddingmuseum.nl

Museum Lichtschip 'Texel'

Willemsoord 73 - 0223 636505
www.lichtschip-texel.nl

Oudheidkamer 't Erfdeel – Fort Erfprins

Schapendijkje 2 - 06 18422876
www.forterfprins.com

Beeldenfort

Liniepad 15 - 0223 612366
www.beeldenfort.nl

Fort Westoever 'Brouwerij & Proeverij'

Westoever 1 - 0223 697842
www.fortwestoever.nl

Net als in fort Erfprins vinden op afspraak rondleidingen plaats in fort Harssens, en in het hoofdgebouw van het Koninklijk Instituut voor de Marine.